

Advies : Natuurtoets Stadhuis Wageningen,
Markt 22, Wageningen

Datum : 4 september 2013

Opdrachtgever :

Ter attentie van :

Projectnummer : 211x06459

Opgesteld door : Ineke Kroes

i.a.a. : Rob van Dijk

Bij ruimtelijke planvorming en ingrepen is het verplicht om een toetsing aan de natuurwetgeving uit te voeren. Middels een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de mogelijke effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt helder of het plan niet in strijd is met de natuurwetgeving.

Wettelijk kader; Natuurbescherming in Nederland

In Nederland is de bescherming van de natuur vastgelegd in de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en Faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese wetgeving (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Naast deze wetgeving vindt op rijksniveau, vanuit het Natuurbeleidsplan, een beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS wordt uitgewerkt op provinciaal niveau, door het Streekplan Gelderland.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. Het gaat hierbij om gebieden die vanuit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn aangewezen zijn (of worden) als Natura 2000-gebieden. Als er naar aanleiding van projecten, plannen of activiteiten significante risico's zijn op negatieve effecten, dienen deze risico's vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. De projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op beschermde natuur binnen een Natura 2000-gebied, of een Beschermd Natuurmonument, zijn vergunningsplichtig.

Rijksbeleid, Provinciaal beleid en Gemeentelijk beleid

Voor de Provincie Gelderland is het Rijksbeleid uitgewerkt in het Provinciaal beleid, in het streekplan. In de streekplanuitwerking "Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur" wordt de EHS verder uitgewerkt. De EHS is een robuust netwerk van bestaande natuurgebieden, gebieden met nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden.

Verder behoren ook beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de Ruimtelijke Verordening Gelderland en het Natuurbeheerplan 2009 en de Gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet regelt de bescherming van planten- en diersoorten en heeft als doel behoud van biodiversiteit. De wet bestaat uit een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende

inheemse soorten. Daarnaast is er een aantal verbodsbepalingen opgenomen die gelden voor beschermde soorten, waarbij de beschermingsgraad van de soort bepalend is voor de mate van bescherming.

Zorgplicht houdt in dat een initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade op aanwezige soorten te voorkomen, of zo veel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkomen van verontrusting in kwetsbare perioden (winterslaap, voortplantingstijd en afhankelijkheid van jongen). De zorgplicht geldt overal in Nederland, voor alle planten en dieren, ook als er een vrijstelling of ontheffing is verleend.

De verbodsbepalingen gelden voor beschermde soorten en hun vaste rust- en verblijfplaatsen. Beschermde soorten zijn aangewezen in 3 tabellen, te weten: algemene beschermde soorten in Tabel 1, overige soorten in Tabel 2, en zwaar beschermde soorten in Tabel 3. Verder zijn alle vogels en hun bewoonde nesten beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit Tabel 2 en Tabel 3, en met vogels. Voor vogels is een lijst opgesteld van jaarrond beschermde nesten, en vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor soorten uit Tabel 1 een vrijstelling voor de verbodsbepalingen.

Als er in het plangebied beschermde soorten voorkomen die niet onder de vrijstelling vallen, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en de planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 4 september 2013 door een ecooloog van BRO een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke standplaatsen van beschermde planten en verblijfplaatsen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals provinciale natuurgegevens en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten op de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

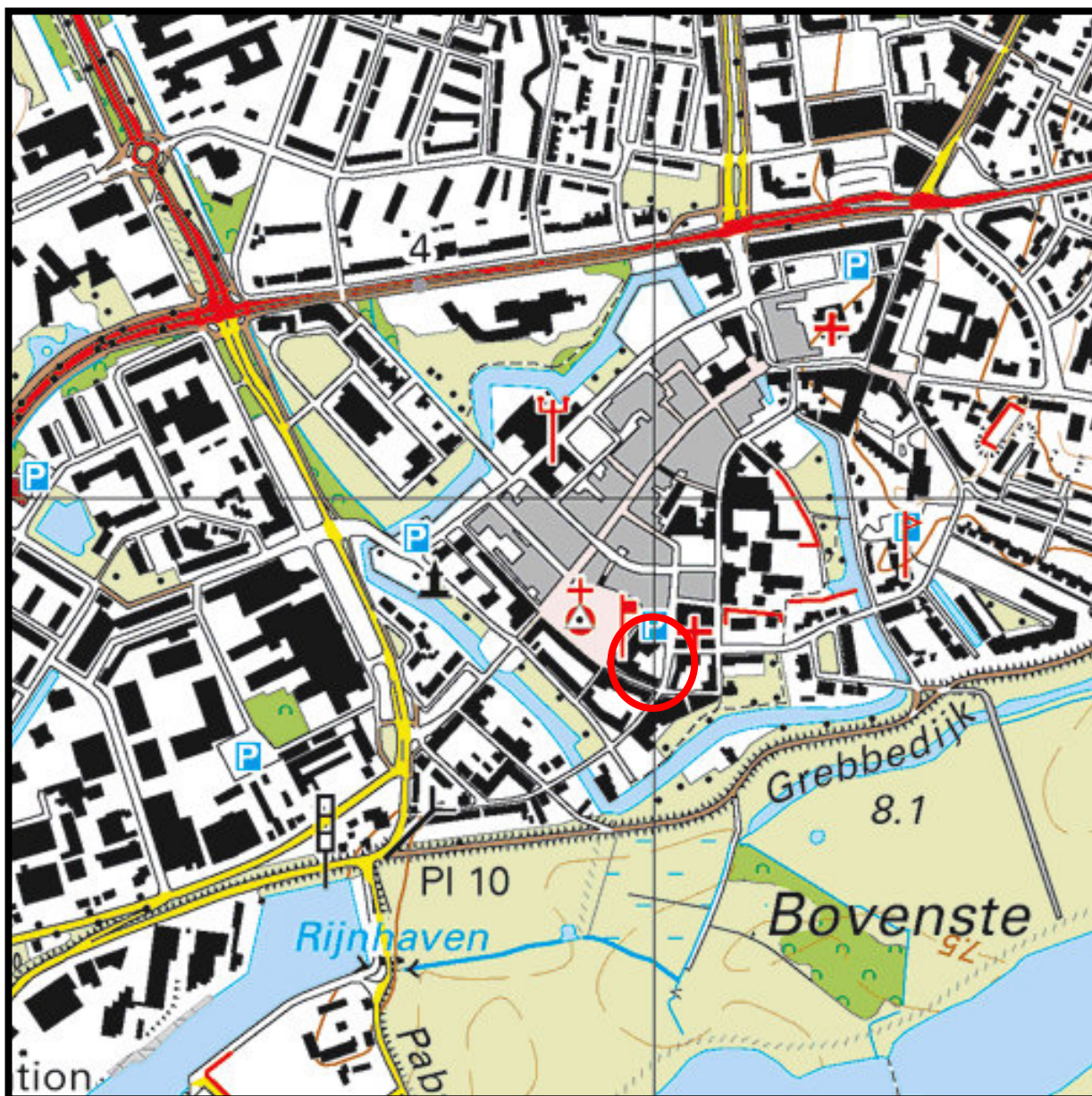

Fig. 1. Ligging van het onderzoeksgebied (rood omcirkeld)

Beschrijving van het plangebied

De onderzoekslocatie betreft het stadhuis aan de Markt in Wageningen. De noordoostzijde en de noordwestzijde van het stadhuis grenzen aan de Markt. De zuidoostzijde grenst aan de Niemeijerstraat, een smal straatje met oudere panden, winkels en woonhuizen. De zuidwestzijde grenst aan het verlengde van de Boterstraat, eveneens een smal steegje met oudere woonhuizen er tegenover.

De omgeving van het perceel is stedelijk, het stadhuis ligt in het winkel- en uitgaanscentrum van Wageningen. Het perceel ligt ongeveer 200 meter ten noorden van de uiterwaarden van de Rijn, Natura 2000-gebied 66, de Uiterwaarden Neder-Rijn. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn X= 174.003, Y= 441.811. De ligging van het plangebied is te zien in figuur 1.

Huidige situatie

Het plangebied ligt in centrum van Wageningen. De omgeving bestaat uit bebouwing, bestaand uit winkels, cafe's , een marktpllein, omgeven door een gracht. De Markt wordt gedomineerd door een kerk met toren. Het stadhuis zelf is een gebouw wat opgebouwd is uit een oud en een nieuw deel. Het uit te breiden deel ligt aan de achterzijde van het gebouw.

(zie figuur 1 en 2).

Fig. 2. Ligging van het plangebied, (Google Maps) De rode pijl geeft de plaats van de uitbreiding aan.

Toekomstige (geplande) situatie

Het voornemen is om aan de achterzijde van het pand een uitbreiding te realiseren. Op de plaats van de toekomstige uitbreiding is momenteel een parkeerplaats, een paar afvalcontainers en tegen de muur aan een heg. Vlakbij de uitbreiding staat een oude vleugelnoot, deze boom zal verdwijnen door de ingreep.

Fig. 3. Overzicht van het uit te breiden deel van het plangebied

Fig. 4. Detail van het oudere deel van het gebouw, waar de uitbreiding plaatsvindt

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

De onderzoekslocatie ligt buiten de invloedssfeer van door de natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijke beschermde natuurgebied, De "Uiterwaarden Neder-Rijn", ligt op circa 175 meter ten zuiden van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS of Provinciale gebiedsbescherming, zoals deze is vastgesteld in de Ruimtelijke Verordening Gelderland en het Natuurbeheerplan 2009. Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken van de provinciale groenstructuur worden aangetast. In de planvorming voor het gebied hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Fig. 5. Detail van het dak.

Toetsing Flora- en Faunawet

Vaatplanten

Het plangebied bestaat deels uit een parkeerplaats en deels uit aangeplante lage houtige beplanting zonder onderbegroeiing (zie figuur 3). Er staat een grote vleugelnoot dicht bij het te verbouwen deel, deze boom zal verdwijnen door de ingreep. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten zijn aangetroffen. Het grootste, niet bebouwde deel van de planlocatie is bestraat. Om die reden is het niet te verwachten dat beschermde vaatplanten voorkomen op deze locatie.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is geen geschikte habitat voor grondgebonden zoogdieren. Enkele algemeen beschermde diersoorten van beschermingsniveau 1 kunnen wellicht van het gebied gebruikmaken, zoals huisspitsmuis, egel, et cetera.

Voor de genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Sporen van strenger beschermde soorten (Tabel 2) zijn op de locatie niet aangetroffen.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. De omgeving van het plangebied leent zich voor vleermuizen. Er zijn lijnvormige elementen, er is open water in de buurt in de vorm van de stadsgracht, en er zijn dikke bomen in de omgeving. Met name het oude deel van het uit te breiden gebouw zou in principe geschikt zijn voor vleermuizen.

Echter, in het deel waar de uitbreiding plaats gaat vinden, zijn geen potentiële plaatsen aangetroffen waar vleermuizen zouden kunnen verblijven. Roosters zijn voorzien van gaas met openingen van 1 cm², de gebruikte dakpannen zijn niet geschikt voor vleermuizen, en er zijn geen openingen zoals bijvoorbeeld open stootvoegen etc. aangetroffen. (zie ook figuur 4 en 5). De vleugelnoot bevat wel kieren, maar er zijn geen specifieke holtes aangetroffen waar vleermuizen gebruik van maken. Om die reden is het zeer onwaarschijnlijk dat op de plaats van de gewenste uitbreiding zich vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen vogels waargenomen of vogelnesten aangetroffen. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen. Het bestrate deel leent zich uiteraard niet voor nesten, de heg tussen parkeerplaats en de muur leent zich wel voor kleine vogels zoals bijvoorbeeld de heggemus. De vleugelnoot is een potentiële plaats voor nesten van verschillende soorten vogels.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Uit het bronnenonderzoek is niet gebleken dat er in de directe omgeving jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied of de directe nabijheid is geen oppervlaktewater aanwezig. De stadsgracht is het dichtstbijzijnde water, op een afstand van 95 meter. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën op de onderzoekslocatie kan worden uitgesloten. Het

groen in het plangebied kan deel uitmaken van het landhabitat van amfibieën. Het zal hierbij gaan om leefgebied van algemene soorten zoals gewone pad en bruine kikker. Het voorkomen van strenger beschermde amfibie- en reptielensoorten is op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens redelijkerwijs uit te sluiten.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van strenger beschermde ongewervelde soorten (beschermingsniveau 2 en 3) is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen.

Conclusie en aanbevelingen

In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn echter geen specifieke maatregelen nodig voor vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vissen, amfibieën en reptielen en beschermde ongewervelde diersoorten.

Over het algemeen is het zo dat nesten van de meeste soorten vogels uitsluitend beschermd zijn gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door de werkzaamheden buiten de broedperiode (half maart- half juli) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk verminderd. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen. Hierdoor hoeven dus geen bijzondere maatregelen te worden getroffen.